

Rogaland fylkeskommune

► **Sentrale mottaksanlegg for overskuddsmasse på Jæren**

Vedlegg J: Møtereferat workshop 27. mai 2020

Oppdragsnr.: 5200439 Dokumentnr.: VEDL-J Versjon: 01 Dato: 2020-05-27

► Workshop sentrale mottaksanlegg

Dato: 2020-05-27	Sted: Microsoft Teams	Tid: 09.00-11.30
Møteleder: Kristian Wilén Haaland, Rogaland Fylkeskommune		Referent: Kristian Mejlgaard Ulla

Punkt:	Sak:
1	<p>Gjennomføring</p> <p>For å tidlig få innspill fra bransjen ønsket man å gå bredt ut med en workshop i tidlig fase for å gjøre bransjen kjent med prosjektet og få innspill til prosjektet. På grunn av pågående coronapandemi og smittevernshensyn ble det besluttet å gjennomføre workshopen digitalt på Microsoft Teams. Det ble sendt ut informasjonsbrev om prosjektet og invitasjon til workshop til rundt 110 bransjeaktører. 57 meldte seg på workshopen. Vedlagt invitasjon og program (Vedlegg B).</p> <p><u>Innledning (fellesdel):</u></p> <p>Fylkeskommunen ved Kristian W. Haaland ønsket velkommen og orienterte om agenda og kjøreregler for gjennomføring av digital workshop.</p> <p>Regionalplansjef Christine Haver orienterte om bakgrunn for prosjektet.</p> <p>Norconsults oppdragsleder Kristian M. Ulla orienterte om Norconsult og Havers planlagte gjennomføring av prosjektet.</p> <p>Norconsult ved Ida Nilsson orienterte om mål og hensikt med gruppearbeid, og praktisk info om gjennomføring.</p> <p><u>Gruppearbeid:</u></p> <p>Alle deltakere som ønsket å delta på gruppearbeid hadde på forhånd blitt inndelt i fire grupper (kommuner, utbyggere, entreprenører, massehåndtering). Se Vedlegg C for gruppeinndeling, gruppeledere, deltakere og spørsmål for diskusjon i gruppene.</p> <p>I gruppene ble tre diskusjonstema gjennomgått og gruppelederne noterte hovedpunkter fra diskusjonen.</p> <p><u>Avslutning:</u></p> <p>Hver gruppe fikk presentere hovedpunkter fra sine samtaler. Etter dette var ordet fritt for å diskutere oppsummeringen fra gruppene. Rogaland Fylkeskommune ved Kristian W. Haaland avsluttet workshopen. Det ble orientert om videre medvirkningsprosess og deltakerne ble oppfordret til å komme med innspill til prosjektgruppa. Alle deltakere vil også bli invitert inn i en Teams-kanal hvor det kan deles informasjon og diskuteres temaer knyttet til mottaksanlegg og massehåndtering.</p>
2	<p>Oppsummering av diskusjon og gruppearbeid</p> <p>Mange av gruppene hadde fellestrekk i forhold til viktige forhold og forutsetninger. I vedlegg A er det referat fra de enkelte gruppene. Under er en felles oppsummering av det som kom fram som viktige poenger under workshopen.</p> <p><u>Virkemidler for å få økt gjenbruk av masser:</u></p>

Punkt:	Sak:
	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke virkemidler i anskaffelser. Stille krav til bruk av anlegget, krav til bruk av gjenvunne masser eller i hvert fall åpne for dette. - Bonus ved bruk av gjenvunne masser eller krav (begrunning dersom det ikke brukes) - Krav til at gjenvunne masser skal brukes kan være konkurransevidende - Stilles like strenge krav til de gjenvunne massene som til jomfruelige masser - Ikke stille krav til høyere kvalitet av massene enn nødvendig - Bør beskrives i konkurransegrunnlaget at massene skal gjenvinnes internt i prosjektet eller på eksterne mottak. Fremfor alt masser av god kvalitet. - Offentlige utbyggere bør gå foran og være med å ta ansvar for massehåndtering og bruken av gjenbruksmasser - Øke kvalitet på massedisponeringsplaner - Massedisponering må i langt større grad planlegges på forhånd, i stedet for å legge alt ansvar over på utførende. - Helhetlig tenkning vil gi bedre ressursutnyttelse og bruk av masser. Se større områder i sammenheng. - Kommunene bør være mer restriktive i forhold til tillatelser til masseutfyllinger. <p><u>Organisering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nøytralt, ikke at det eies av få store entreprenører - Organisering, flere eiere - Kombinasjon av mottak i regi av enkelte private og sentrale anlegg. Samarbeid. - Like konkurranse vilkår. Svært viktig for at alle aktører skal ønske å ta i bruk anlegget. Både i forhold til bruk av anlegget, men også at eierskap og drift ikke virker konkurransevidende. - Sentrale mottaksanlegg vil kunne være konkurransevidende, bør kun stilles krav og insentiver til bruk av gjenvunne masser - Aktørene som vil gjenvinne masser priser gjenvinningen i en konkurranse til RFK og får tildelt en tidsbestemt kontrakt - Det offentlige bør kanskje ikke være dypt involvert i drift, men ha en mer kontrollerende rolle <p><u>Plassering av anlegg, antall anlegg og logistikk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Entreprenørene ønsker flere anlegg og mer sentralt plasserte anlegg. Gjerne ett sentralt, f.eks. Forus, og ett lenger sør. - Viktig med plassering i nærheten av sentralt veinett og med god infrastruktur - Beliggenhet og transportavstander svært viktig - Godt veinett, sentral beliggenhet, massebalanse for å få ut produktene igjen, kombinere forskjellige masser for å få best mulig massebalanse - Kapasitet (stort nok), effektivt mottak, returlass, kortreist. - Internlogistikk, plass på mottaket <p><u>Massehåndtering og -prosessering:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle prosesser må ikke være veldig komplisert, noen masser kan behandles med enklere metoder - Deponier er ikke utelukkende negativt. Noen fraksjoner må deponeres. Alle masser kan ikke gjenvinnes.

Punkt:	Sak:
	<ul style="list-style-type: none"> - Analyseres på forhånd for å se om de gjenvinnbare. Det som ikke er gjenvinnbare bør deponeres med en gang. - God mottakskontroll for å forhindre at forurensede masser håndteres som rene. <p><u>Informasjon:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - FM har levert inn en oversikt over mottaksanlegg (lovlige og ikke lovlige) til MDir nå i det siste - MDir har startet et nytt prosjekt hvor de skal se på hvordan forvaltningen skal jobbe sammen for å oppnå god masseforvaltning, behov for endring av regelverk etc. - SVV vil gi poeng/bonus for miljøvennlige løsninger - Veileder for hvilke gjenvunne masser som kan brukes til hva?
3	<p>Etterskrift</p> <p>Link til Fylkesmannens nyhetssak om kartlegging av massemttak i Rogaland: https://www.fylkesmannen.no/Rogaland/Miljo-og-klima/Forureining/ynskjer-ei-betre-handtering-av-reine-bygge--og-anleggsmassar/</p> <p>Link til «Kortreist stein»-prosjektet: https://www.sintef.no/projectweb/kortreist-stein/</p>
4	<p>Kontaktinformasjon</p> <p>Ved andre innspill eller tilbakemelding ta gjerne kontakt med oss:</p> <p>Kristian Mejlgaard Ulla <i>Oppdragsleder Norconsult</i> tlf. 45 40 48 56 / epost: kristian.mejlgaard.ulla@norconsult.com</p> <p>Kristian Wilén Haaland <i>Rådgiver, Rogaland Fylkeskommune</i> tlf: + 47 93 44 92 77 / epost: kristian.wilen.haaland@rogfk.no</p>

Vedlegg A: Referat fra gruppearbeid

Gruppe 1: Kommuner

Lars Libach, Dirmin

- Tilgang på ressurser fra masseuttak. Kunnskap om masser før den havner på deponi for å sikre at den er brukende til noe.

Marit Sundsvik, Fylkesmannen

- Sentrale mottaksanlegg er viktig for å få kontroll med masser og for å øke gjenvinningsgraden.
- Kommunene må være strengere og gi færre tillatelser til små deponi/fyllinger rundt omkring.
- Behov for strenge krav og mottakskontroll som gjør at det blir like kostbart å fylle på mindre områder/jordbruksarealer.
- Det er behov for å ha et system for å ta imot masser for å sikre kontroll og for å få mest mulig gjenvinning. Velde har et slikt system i dag.
- Massefyllinger skal reguleres av masseforskriften, må ha tillatelse fra miljømyndigheten. Fylkesmannen jobber med å få en oversikt over deponi/fyllinger.

Reidun Solli, Gjesdal kommune

- På Kluge i Gjesdal er det et område med godkjent deponi, som også er pekt ut som et mulig regionalt område for massehåndtering. Gjesdal kommune har mottatt planinitiativ og forespørsel om oppstart av reguleringsplan, med formål om å ta ut masser – for så å fylle tilbake.
- Risa har kjørt fra det nye sykehuset til Gjesdal. Usikker på hva avstand betyr.
- Nøytral aktør kan være et behov.
- Manglende kontroll i kommunene er utfordrende.
- Større gjenbruk dersom en bruker for eksempel Velde. Sentrale mottaksanlegg for gjenbruk av masser er viktig.

Olav Thorsberg, Randaberg

- Randaberg - har ikke områder som egner seg.
- Vedtatt ny kommuneplan som har bestemmelser og retningslinjer som er knytta til regionaplan.

Tron Ree, Sandnes

- Kan kjøre langt på kort tid på Jæren.
- Deponi som ligg på Nord - Jæren vil gi korte avstander nesten uansett hvor det ligger.

- Tidsbruk for transport er like viktig som avstand, kan være kø gjennom sentrumsområder

Ove Fosså, Sandnes

- Velde sitt anlegg - bruken har gått veldig ned. Fyllmasser kjøres forbi Velde anlegg. Hvordan skal en styre dette? Bør ikke godkjenne så mange spredte fyllinger.
- Alt for mange åpne fyllinger som er billigere i bruk for entreprenørene.
- Er i Sandnes i ferd med å jobbe med dette i forbindelse med kommuneplanens arealdel.
- Større kontroll med små fyllinger, behandling etter forurensningsforskriften. Litt for lett å få godkjent massefylling. Skal bare være reine masser, men mangler kontroll. Vil ikke ha alle typer reine masser i fylling.
- Dobbelt så langt å kjøre fra Sandnes til Nordådalen enn til Velde. Avstand har kanskje ikke så mye å si. Behov for anlegg lenger vest.

Thomas Lønning Bjørnstad, Sandnes

- Stiller spørsmål ved hvorfor så mange kjører forbi. Er det pris eller er det tilgjengelighet som er avgjørende.
- Er enig med Ove i disse resonnementene.
- Ytra ønske om anlegg i Forus-området.
- Sandnes er i ferd med å jobbe med temaet i forbindelse med kommuneplanens arealdel.
- Klima- og miljøplan + bestemmelser i planer om med krav om å vurdere gjenvinning.

Randi Storhaug, Sola

- Fem saker med disposisjon med dumping selv om kommunen har regulert område til den type masser.
- Billigere å deponere på landbruksarealer, pris har betydning
- Noen masser kan egne seg for deponering på jordbruksarealer, men dette må begrenses
- Detaljregulering for massedeponi på Tjora - igangsatt planarbeider.
- Deponi på landbruksjord er ikke greit i så stort omfang. Argumentet med for langt å kjøre. Jordforbedring blir brukt som argument.
- Kommuner blir satt opp mot hverandre. Får et nei i en kommune, så kan en spørre nabokommunen.
- Behov for reguleringsplaner som sikrer at miljøhensyn blir ivaretatt - ikke tillate dispensasjoner
- Røyneberg masseuttak - stort hull som skal fylles. Forus har arealer som kan nyttes.
- Følge planer og regulere områder er viktig for å få kontroll på massehåndtering

Linda Christine Olsen, Stavanger

- Vil se på dette i forbindelse med kommuneplanens arealdel
- Et slikt anlegg bør ikke ligge nær byen Stavanger
- Flere kommuner slått sammen og har derfor ikke full oversikt over arealer som kan være aktuelle
- Hjorta (?), Rennesøy avsatt 3-4 områder, Lastein, Judaberg.
-

Hilde Tjemsland, Time

- Aktørene får nok mye tillatelser til «småting», som bidrar til at større anlegg ikke blir brukt.
- Må ligge sentralt nok.
- Time - reguleringsplan for massedeponi er på gang.
- Intern samhandling i kommunene er viktig og samhandling med andre kommuner er viktig.
- Entreprenørene vil henvende seg til nabokommunen for å deponere masser

Kristian Haaland, fylkeskommunen / Steinar

- Viktig å finne ut av hva som er bakgrunnen for at ikke flere bruker anlegg som er tilgjengelig for alle i dag.
- I dag blir det kjørt masser forbi anlegget på Velde for deponering av masser til jordbruksarealer og til Norealen. Dette tyder på at antall km ikke utelukkende er avgjørende faktor.
- Er det tilstrekkelig bevissthet rundt det å bruke gjenbruksmasser?
- For mange og for enkelt å tippe masser.

Velde har avtaler med større entreprenører slik at små entreprenører velger mindre områder.

Gruppe 2: Utbyggere

Hva vil være suksesskriterier for et mottaksanlegg?

- Lik konkurranse for alle entreprenører både store og små – tydelig på kostnader slik at det ikke blir en konkurransefordel. De små må se en gevinst i det
- Hvordan får vi med de store aktørene? Plassering, økonomien i det, det offentlige må legge inn i prosjektene (konkurransegrunnlagene) sine at det er dette som skal brukes.
- Må være en vilje fra utbygger pga. kommentaren under.
- Hvordan gjør vi bruken et slikt masseanlegg juridisk bindende i reguleringsplan – har ikke hjemmel til å legge bestemmelser for områder utenfor arealplanen. Premissene må legges så tidlig som mulig.
- Gjenbrukte masser er dyrere enn jomfruelige masser – det må derfor være attraktivt å bruke massene og ikke være dyrere enn alternativet
- Kjøreavstand – det kan ikke være en plass hvor alle må kjøre langt
- Kommunene har forskjellig krav når det gjelder gjenbruk av asfalt. Bevisstgjøring av kommunene angående gjenbruk asfalt.

- Økonomi, korte avstander
- Sikre kvaliteten av det som sendes inn.
- God kontroll på hva slags masser som faktisk blir brukt, slik at det ikke brukes feil
- Fylkesmannen må være med på prosjektet
- God dialog gjennom masseanlegget (som en plattform) kan gjøre det enklere å overføre masse mellom ulike prosjekter, på den måten kan man slippe at massen går innom masseanlegget.
- Sentral plassering (f.eks. Forus)
- Sertifisering av massene i det sentrale mottaksanlegget

Hva har bransjen behov for i dag og i fremtiden knyttet til håndtering av overskuddsmasser og å få dekket massebehov?

- Når masse brukes må de være rene – slik at man unngår fremmedartet.
- Bransjen har behov for mye masser og det er lett å få tak i – det må være større fokus på gjenbruk. Hvert enkelt prosjekt må fokusere på gjenbruk innad i prosjektene. Dette må være et fokus for både kommunen og utbyggere – først og fremst håndtering lokalt. Det må settes av areal til dette (vise dette i reguleringsplaner).
- Bane Nor trenger store stabile masser til dobbeltsporet – skal kartlegges ytterligere.
- Det er ikke enkelt å få tillatelse til å flytte jord – det er kompliserte krav.

Hvordan kan bransjen i økt grad ta i bruk gjenbruksmasse? Hvilke virkemidler kan brukes?

- Pris
- Krav i kontrakter
- Avklare om kvaliteten på massene er gode nok

Oppsummering

- Økonomi (lik konkurranse og pris), kjøreavstand, kvaliteten på massene
- Det offentlige må sikre det i konkurransegrunnlag og det må finnes gode måter å sikre dette i reguleringsplaner
- Fylkesmannen må være med på prosjektet slik at det kan bli enklere å gjenbruke masse

Gruppe 3: Entreprenører

Suksesskriterier

- Beliggenhet – transportavstand viktig.
- Entreprenørene ønsker flere anlegg. Må være krav i kontrakter i forhold til hvor massene skal leveres, ellers brukes billigste løsning.
- Driftsmodell og eierskap – like konkurransevilkår.
- Kontroll på anlegget. God kontroll på hvilke masser som tas inn.
- Stavanger kommune ønsker også at anlegget skal ta imot lett forurensede masser. Foreslår ett stort anlegg med god kontroll.

- Mottakskontroll: Lære av deponiene. Rutiner og dokumentasjonskrav.
- Skal det være kombinert anlegg? Sortere ut gode masser, deponere uegnede masser.
- Anlegg må være stort nok og ha stor nok kapasitet.
- Ved flere anlegg, ulike funksjoner. Sentrumsnært mellomagring, fjernere anlegg kan ha mer arealkrevende funksjoner.
- FM: Kommunene må skjerpe inn tillatelser til masseutfyllinger. Kommunene er villige til å se nærmere på dette.
- Ønsket plassering:
  - o Byberg maskin: Randaberg, Sola, lenger sør
  - o Grunnservice: Hovedtyngden av massene i bynære strøk, sentralt f.eks. i nærheten av Forus. Ett nord i kommune og et sør i kommunen.
  - o Stangeland maskin: Forus er sentralt. Enig med Grunn-service. Langs hovedakse, god infrastruktur.
- Bjelland: Lurer på hvordan dette skal bli attraktivt. Massehåndtering stor konkurransefordel i dag. Ved mye transport vil livssyklus mhp. miljø være utfordrende. Vektlegger konkurransefaktor og miljøfaktor transport.
- I dag står det i beskrivelsen «Til entreprenørens deponi», bytte med «byggherres deponi».
- MEF: Konkurransevridende? Må ha stort fokus på hvordan eierstruktur ikke sørger for konkurransefortrinn
- FM: Mer overordnet planlegging.
- Bjelland: I dag er det ofte manglende miljøkartlegging av bygg, entreprenør må gamble på håndtering.

Økt bruk av masser

- Enkelte bruksområder burde åpnes for mer bruk av gjenvunnet masser
- Eksempel fra kommunal anskaffelse: Gjenbruksmasser forbudt. Kommunene og offentlige oppdragsgivere må oppmuntres til å bruke gjenvunne maser.
- I dag: Grus og pukkmasser må i flere tilfeller hentes langt unna, medfører mye unødvendig transport dersom gjenbruksmasser fra stedet kunne vært brukt.
- Tillatelse til å behandle masser i prosjektene. For lite tid i prosjektene. Avsette område for å behandle massene i regulering.
- Bjelland: Utfordrende forhold i dag. Entreprenørene savner at byggherren stiller strengere krav til behandling av masser. For mye ansvar overføres til entreprenør og entreprenørene må finne tipper og deponeringsmåte. Offentlige utbyggere må ha bedre planlegging av massehåndtering på forhånd.
- TS: Massehåndteringsplanen i prosjektene i dag for dårlige. For mye ansvar overføres til entreprenør.
- Helhetlig tenking for bedre håndtering

Gruppe 4: Massehåndtering

Logistikk:

- Godt veinett, sentral beliggenhet, massebalanse for å få ut produktene igjen, kombinere forskjellige masser for å få best mulig massebalanse
- Kapasitet (stort nok), effektivt mottak, returlass, kortreist
- Internlogistikk, plass på mottaket

Prosessering:

- Alle prosesser må ikke være veldig komplisert, noen masser kan behandles med enklere metoder
- Deponier er ikke utelukkende negativt. Noen fraksjoner må deponeres. Alle masser kan ikke gjenvinnes.
- Analyseres på forhånd for å se om de gjenvinnbare. Det som ikke er gjenvinnbare bør deponeres med en gang.

Organisering:

- Neutralt, ikke at det eies av få store entreprenører
- Organisering, flere eiere
- Kombinasjon av mottak i regi av enkelte private og sentrale anlegg. Samarbeid.
- Flere plasser for å unngå mye transport, men avstandene er ikke så store heller.
- Sentrale mottaksanlegg vil kunne være konkurransevidende, bør kun stilles krav og insentiver.
- Aktørene som vil gjenvinne masser priser gjenvinningen i en konkurranse til RFK og får tildelt en tidsbestemt kontrakt
- Det offentlige bør kanskje ikke være dypt involvert i drift, men ha en mer kontrollerende rolle

Konkurransesgrunnlag:

- Konsulenter bør beskrive gjenvunne masser som et alternativ til jomfruelige masser i konkurransegrunnlag. Klipp og lim. Byggherrer må bestille dette fra konsulenter.
- Bonus ved bruk av gjenvunne masser eller krav (begrunning dersom det ikke brukes)
- Krav til at gjenvunne masser skal brukes kan være konkurransevidende
- Stilles like strenge krav til de gjenvunne massene som til jomfruelige masser
- Bør beskrives i konkurransegrunnlaget at massene skal gjenvinnes intert i prosjektet eller på eksterne mottak. Fremfor alt masser av god kvalitet.
- Offentlige utbyggere bør gå foran
- IVAR har gått ut og sagt at de skal stille krav om bruk av gjenvunne masser.
- Alt ansvar på entreprenør dersom de utfordrer byggherren å bruke gjenvunne masser. Delt ansvar.

Informasjon:

- FM har levert inn en oversikt over mottaksanlegg (lovlige og ikke lovlige) til MDir nå i det siste
- MDir har startet et nytt prosjekt hvor de skal se på hvordan forvaltningen skal jobbe sammen for å oppnå god masseforvaltning, behov for endring av regelverk etc.
- SVV vil gi poeng/bonus for miljøvennlige løsninger
- Veileder for hvilke gjenvunne masser som kan brukes til hva?